

Jag vill sätta upp skylt/skyltar, vad gäller i Stockholm?

Råd och riktlinjer
från Stockholms stadsbyggnadsnämnd

Revidering utförd i april–maj 2009:

- Aktualisering av innehåll
- Tillägg angående vepor, tjänsteutlåtande Dnr 2007-14939-579

INNEHÅLL

JAG VILL SÄTTA UPP SKYLTT/SKYLTTAR, VAD GÄLLER I STOCKHOLM?	4
ALLMÄNT OM SKYLTTNING I STOCKHOLM, RÅD OCH ANVISNINGAR.....	4
Skylttars storlek och placering – vad är viktigt att tänka på?	4
Skylttars utformning – vad är viktigt att tänka på?	6
Stockholms byggnadsordning	6
ALLMÄNNA REKLAMPLATSER.....	7
Vad menas med allmänna reklamplatser?	7
Våra riktlinjer för allmänna reklamplatser	8
Av stadsbyggnadsnämnden utsedda allmänna reklamplatser.....	8
SKYLTTPROGRAM FÖR SPECIELLA OMRÅDEN/GATOR/FASTIGHETER	8
Lokala riktlinjer beslutade av stadsbyggnadsnämnden	9
Andra lokala skylttprogram för samordning och vägledning	9
OLIKA SKYLTTTYPERS LÄMPLIGHET, RÅD OCH RIKTLINJER	9
Bildväxlande skylttar.....	9
Reklamytter	10
Skivskylttar	12
Skylttar fristående från byggnad.....	13
Skylttar med fristående bokstäver/figurer	15
Skylttar målade på fasad eller annan bakgrund	16
Skylttar som står ut från fasad respektive står på tak.....	17
Skylttlådor.....	20
Vepor och banderoller	21
Övriga skylttar.....	24
BYGGLOV	24
Ansökan om bygglov	24
Bygglov innebär.....	25
Tidsbegränsat lov/upprepat lov av säsongskaraktär.....	25
Vilka typer av skylttar/reklam behöver bygglov?.....	26
Olaglig skylttning	28
LAGAR OCH FÖRORDNINGAR	29
Plan- och bygglagen, PBL.....	29
Andra lagar och förordningar.....	29

Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun 29

Jag vill sätta upp skylt/skyltar, vad gäller i Stockholm?

Att det krävs bygglov för att få bygga, det vet du nog redan. Men vet du att du även behöver lov för att sätta upp en skylt inom nästan hela Stockholm?

Detaljplan finns för så gott som all mark i Stockholm. Enligt plan- och bygglagen (PBL) krävs det bygglov för skyltning inom detaljplanelagt område. Här behövs bygglov för att sätta upp och väsentligt ändra skyltar. Detta gäller tillfälliga skyltar, permanenta skyltar, skyltar målade på fasad, större flaggor med reklam, stor reklam på markiser m.m
PBL föreskriver att

- Hänsyn ska tas till stads- och landskapsbilden samt platsens natur och kulturvärden.
- Form och färg ska vara lämpliga för skylten som sådan samt ge en god helhetsverkan.
- Skyltens form och placering får inte inverka menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt medföra fara eller betydande olägenhet.
- Skyltens konstruktion ska ha en betryggande bärförmåga, stadga och beständighet.

Att bevilja bygglov är ett sätt att pröva skylten i förhållande till de allmänna intressena. Om ditt förslag till skyltning har lämplig placering och utformning prövas av stadsbyggnadsnämnden, när du gjort din bygglovsansökan.

Fastighetsägaren ska naturligtvis vara involverad i alla skyltprojekt, eftersom denne är ansvarig för skyltningen inom sin fastighet. Eventuella påföljder drabbar oftast fastighetsägaren.

I detta program finner du utförligare information om vad som gäller skyltning i Stockholm. (Programmet behandlar inte skyltar i form av vägmärken som har en egen lagstiftning.)

Allmänt om skyltning i Stockholm, råd och anvisningar

Skyltars storlek och placering – vad är viktigt att tänka på?

- **Platsen**, d.v.s. stadsrummets skala och kulturhistoriska värde.
- **Byggnadens arkitektoniska särdrag**, byggnadselement och uttryck. Detta innebär att skyltarna underordnar sig byggnaden, t.ex. att listverk, pilastrar och andra viktiga byggnadsdetaljer lämnas fria från skyltar och att skyltar anpassas efter fönstersättningen.
- **Människans storlek** och den hastighet och avstånd som hon förväntas passera skylten med.
- Skylt placeras **inom den fastighets gräns** vars verksamhet skylten tillhör.
- Den plats man ska välja i första hand är **vid verksamhetens entré** eller ovanför fönster i bottenvåningen.
- Skyltar som visar vägen till verksamhet som finns längre bort, s.k. **hänvisningsskyltar**, tillåts endast undantagsvis (annars skulle Stockholm fyllas av skyltar). Undantag kan t.ex. vara allmän service som vårdcentral, bibliotek och liknande.
- Finns speciellt **skyltprogram** för byggnaden eller en yta anvisad för skyltning, ska dessa rekommendationer följas.

- Utmed Stockholms **infarter och andra trafikleder** inklusive spårbunden trafik bör antalet skyltar begränsas till vad som krävs för att besökare och turister enkelt ska finna nödvändig information. Skyltar bör inte förekomma inom en zon på 50 meter från yttre körbanekant, spår eller liknande. Skyltar utanför denna zon ges en enhetlig utformning som integreras i den omgivande miljön. Överflödiga och störande skyltning ska inte förekomma. Detta gäller samtliga skyltar, kommunens skyltar samt kommersiell skyltning vid infarterna, ”entréerna” till Stockholm.
- **Trafiksäkerheten.** Skyltar ska inte placeras så att de innebär fara för trafiksäkerheten. Vägverket anser att det är olämpligt med skyltar, som inte hör till trafikmiljön, inom vägens/gatans omedelbara närhet (ca 50 meter) p.g.a. att de kan distrahera trafikanten. Gäller runt infartsleder och liknande, utan intilliggande bebyggelse.
- Antalet skyltar bör också begränsas **längs kajer och broar** och längs stadens övriga vattenrum, så att vattenrummets karaktär och skönhet bibehålls.
- **Framkomligheten.** Skylt får aldrig placeras så att den är ett hinder för personer som har svårt att se eller att röra sig.
- **Måttlig skyltning.** Fasader bör inte kläs in helt av skyltar. Informationsvärdet minskar när skyltar försöker ”övertösa” varandra.
- **Antalet skyltar bör begränsas** så att flera olika verksamheter har möjlighet att synas. Alla verksamheter i bottenvåningen, som vänder sig till allmänheten, ska, om möjligt, få ha skylt.
- Skyltar får inte placeras så att de hindrar **snöröjning och renhållning**.

Illustration med förslag till skyltplacering på fasad.

Skyltars utformning – vad är viktigt att tänka på?

- Skyltar som finns på platser där de blir **väl synliga för en stor allmänhet** ska utformas med hög kvalitet, högre kvalitet än som krävs på skyltar som vänder sig till en mindre ”intern” krets, t.ex. inom ett industriområde eller mot en gård utan historiskt eller konstnärligt värde.
- Gaturummen har sin ljusmässiga koncentration i gatans nivå. Detta innefattar även lysande skyltar. Det innebär att det ställs andra och högre krav på skyltar som placeras högt på en fasad. Då passar det bra med friliggande bokstäver eller fria konturer av neon eller liknande.
- Skyltar i **gatuplanet** ska vara lämpliga för byggnaderna och ge en god helhetsverkan, dock ställs inte samma höga krav på skyltarnas utformning som på skyltar högre upp på fasaden, som får en större påverkan på stads- eller landskapsbilden.
- **Kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer** fordrar skyltar utformade med särskild omsorg. Ett högt kulturhistoriskt värde medför högre krav på skyltens anpassning till byggnaden. Detta säger Plan- och bygglagen:
3 kap 12 § Byggnader, som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas.
- Sträva efter **tydlig text och tilltalande grafisk form**. Med bra utformning kan även en mindre skylt synas på långt håll.
- Utforma skylten så att den **kan läsas** även av dem som har nedsatt syn.
- Eventuella **befintliga olämpliga skyltar** bör inte tas som föredöme. Om t.ex. platser/byggnader rustas upp bör nya skyltars utseende anpassas till den ändrade stadsbilden.
- Skyltars form, färg och storlek **samordnas** med andra skyltar i närheten.
- **Skyltband** längs fasad bör undvikas. Att visa hela verksamheten med långa obrutna skyltband är ofta olämpligt, speciellt inom stenstaden.
- Att visa **verksamhetens utbredning** innanför fasaden är normalt onödigt men i vissa speciella fall kan det vara angeläget. Detta kan, om det är lämpligt, göras med en tunn lysande linje, typ neonslinga, som är avbruten på passande ställen.
- **Verksamhetens namn**, inte produkt- och varumärkesreklam, bör dominera.
- Skyltar ska vara **fackmannamässigt utförda** i material och konstruktion som kan underhållas och som åldras vackert.
- Skyltar får inte utformas på sådant sätt att de kan **förväxlas** med trafiksignaler, vägmärken eller utryckningsfordons ljussignaler.
- Skyltars **ljus** och eventuellt **ljud** från tekniken ska inte störa boende eller trafikanter.
- Skyltprogram som upprättas inom **företagskedjor** och liknande, kan behöva anpassas till stadsbilden i Stockholm och till den enskilda byggnaden.

De flesta företags varumärken går att presentera efter detta programs riktlinjer. Det är dock inte säkert att en logotyp på ett brevpapper eller annan trycksak gör sig lika bra som skylt, med avseende på läsbarhet på avstånd samt lämplighet för stadsrummet. Om logotypens utformning kräver att den visas mot en vit bakgrund kan denna typ av skylt lättare accepteras på bottenvåning än högre upp på byggnaden.

Stockholms byggnadsordning

Som syns i följande urklipp ur Stockholms byggnadsordning, är byggnadsordningen en text i vilken det finns riktlinjer för hur det är tänkt att den byggda miljön ska utvecklas. Stockholms kommunfullmäktige har beslutat anta dessa riktlinjer.

”Stockholms byggnadsordning– ett förhållningssätt till stadens karaktärsdrag”, ingår i ”Översiktsplan 1999 Stockholm”, som antogs av kommunfullmäktige 4 oktober 1999, och som ”skall ge vägledning /.../ om hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras.”

Ur byggnadsordningen har följande sats som har med skyltningen i staden att göra.

”Skyltning anpassas till stadsbilden och utformas så att den berikar staden, samverkar med byggnaderna och underordnas det kulturhistoriska värdet.”

”Ny bebyggelse utformas med arkitektonisk och konstnärlig kvalitet /.../ i samspel med eller i medveten kontrast till omgivande bebyggelse. Bebyggelsens utformas till stadens förskönande med sådan kvalitet så att den motsvarar sin plats och betydelse i staden.”

Detta sista stycke bör även kunna appliceras på skyltar och skulle då lyda:

Skyltning utformas med arkitektonisk och konstnärlig kvalitet /.../ i samspel med bebyggelsen, både den enskilda byggnaden och omgivningen inklusive omgivande skyltar. Skyltar utformas till stadens förskönande med sådan kvalitet att den motsvarar sin plats och betydelse i staden.

Åter till direkt citat ur byggnadsordningen.

”Gaturummet har sin ljusmässiga koncentration i gatans nivå, detta innefattar även lysande skyltar. Hos skylten bör den grafiska formen, tecknet, lysa och inte bakgrunden.

Vid särskilt utpekade platser i City, vid infarterna och ytterstadens centra kan skyltexponeringen ökas.”

Angående skyltning vid verksamhetsområden:

”Eftersträva en samlad infartsskytning med översikter över området och dess verksamheter. Adressangivelse underlättas genom samordnade skyltsystem vid infarter och tillfartsgator.”

Allmänna reklamplatser

Vad menas med allmänna reklamplatser?

Staden har ett antal så kallade allmänna reklamplatser, som utmärks av följande egenskaper: Det ska vara en plats där det finns mycket ljus, färg och rörelse; en plats som många passerar; en plats där skyltningen inte bara får göra reklam för verksamheter på platsen utan också ”allmän reklam”; en plats där skyltarna är av speciellt hög kvalitet och med ljuskällorna integrerade i skyltarna och ljuset bildar budskapet.

Våra riktlinjer för allmänna reklamplatser

- På de platser som utsetts till "allmänna reklamplatser", får reklamskyltar eller displayer som innehåller företags- och/eller varumärkesreklam utan direkt bindning till platsen eller byggnaden sättas upp.
- Den konstnärliga och tekniska ambitionsnivån ska vara hög och de goda lägena bör utnyttjas med samma lekfullhet och fantasi som präglar Stockholms klassiska neonskyltar.
- Skyltarna måste sinsemellan vara utformade så att de harmonierar med varandra, den fastighet som utgör bakgrund och övriga byggnader som omger platsen. Detta gäller såväl form, färg och ljusstyrka.
- Stereotypa förstoringar av varumärken och symboler är ofta mindre lyckade. Istället rekommenderas också här friliggande bokstäver eller fria konturer, företrädesvis av neon.
- Naturligtvis gäller skyltprogrammets råd- och riktlinjer i övrigt också dessa skyltar.

Den exakta omfattningen av skyltning vid de platser som utpekats som allmänna reklamplatser avgörs av nämnden i det enskilda fallet.

Av stadsbyggnadsnämnden utsedda allmänna reklamplatser

Innanför tullarna

Centralplan, Danvikstull, Fridhemsplan (Sankt Eriksgatan/Drottningholmsvägen), Hornsberg (kvarteren Lustgården och Paradiset mot Essingeleden, Hornstull, Klarabergsgatan/Sergels Torg, Kungsgatan/Hötorget, Kungsgatan/Sveavägen, Medborgarplatsen, Norrmalmstorg, Norrtull, Ropsten, Roslagstull, Sankt Eriksbronns fästen, Sankt Eriksplan, Skanstull, Slussen, Stureplan och Sveaplan

Utanför tullarna

Alviks torg (fasader mot torget), Brommaplan (inte bostadshus), Liljeholmen (Marieviksområdet mot Södertäljevägen), Kista centrum, Farsta centrum (inte bostadshus), Skärholmens centrum och Globen-området (Arenavägen och Palmfältsvägen mot slakthusområdet)

Allmänna reklamplatsernas avgränsning

Hur långt breder den allmänna reklamplatsen ut sig? Områdena finns inte markerade på kartor men skylten ska uppfattas tillhöra just den utpekade platsen. Vid osäkerhet kontakta Stadsbyggnadskontoret.

Skyltprogram för speciella områden/gator/fastigheter

Utöver detta övergripande skyltprogram finns ett antal skyltprogram för begränsade områden eller speciella fastigheter. De program som beslutats av stadsbyggnadsnämnden är stadsbyggnadsnämndens tolkning av hur PBL:s krav bäst ska uppfyllas på just den platsen/fastigheten. Övriga program, listade som "Andra lokala skyltprogram" nedan, har

tagits fram av andra som haft intresse av att skyltar samordnas på ett lämpligt sätt, för att få en god helhetsverkan, dessa är dock inte prövade av stadsbyggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsnämnden ser gärna att fler fastighetsägare eller grupper av fastighetsägare tar fram skyltprogram för samordning av skyltar på sina fastigheter. Detta sker lämpligen i samråd med stadsbyggnadskontoret.

Lokala riktlinjer beslutade av stadsbyggnadsnämnden

Blåmannen, Filmstaden m.m., Beridarebanan 10, Gamla stan, ett övergripande program samt en typ av skylt som genom detaljprogram bygglovbefriats, Globenområdet, Kista arbetsområde, program för informationsskyltar, Kungsgatan mellan Sveavägen och Stureplan, Liljeholmen, Sergelgatan, höghusen och Sveavägen, Trollhättan, Hamngatsgallerian samt Vällingby Centrum

Andra lokala skyltprogram för samordning och vägledning

Alvik, Bagarmossen, Farstagången, Drottninggatan, Fatburssjön 5, Globenområdet, Hökarängen, Kista Centrum, Knallen 1, Södra Hammarbyhamnen, Kista arbetsområde, Kista centrum, Kärrtorp, Köksfläkten 6, Liljeholmen, Lilla Essingen, Marievik, Norrmalmstorg 1, Packarhuset 4, Regeringsgatan/Jakobsbergsgatan, de anslutande kvarteren i korsningen, Sabbatsbergsområdet, Sverigehuset, Skärholmen, St Eriksgatan, Vårholmens centrum, Vällingby centrum (2005), samt Västergötland 21 d.v.s. gallerian Bruno i Götgatsbacken.

Olika skylttyperns lämplighet, råd och riktlinjer

Här följer en genomgång av olika skylttyper, hur de, på grund av sitt utseende och eventuellt andra egenskaper, bedöms uppfylla plan- och bygglagens krav i olika typer av stadslandskap inom Stockholm.

För varje skylttyp finns en inledning, som beskriver vad vi menar med de olika skyltbenämningarna.

Bildväxlande skyltar

Med bildväxlande skyltar menar vi skyltar som ändrar utseende. Det kan vara trekantiga stavar som med jämna tidsintervall vrids 1/3-varv varvid ny bild uppstår, det kan vara bildskärmar, rörliga diodskyltar, bakifrånbelysta tavlor med växlande bilder, växlande bilder direkt på fasad eller annan yta som inte finns där för att vara skyltbakgrund, löpande text, diodskyltar m.m. Bildväxlande skyltar fångar uppmärksamhet på ett effektivt sätt, det estetiska värdet beror på bilderna som visas samt bakgrundens utformning. Bildväxlande skyltar innehåller allmän kampanjinformation, och varureklam som oftast inte har anknytning till verksamhet på platsen.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Bildväxlande skyltar är svåra att anpassa till kulturhistoriskt intressanta byggnader och andra byggnader som har arkitektoniska värden och är därför olämpliga på dessa byggnader. Dessa

skyltar är svåra att placera och utforma så att de uppfyller plan- och bygglagens krav på lämplighet. De är bl.a. olämpliga i småskaliga stadsmiljöer.

Enligt Vägverket kan rörliga bilder och blinkande skyltar utgöra en trafikfara och bör undvikas. Skyltar med skiftande ljusstyrka kan också ge störande ljus in i bostäder.

När reklambudskapet inte har anknytning till platsen bör endast platser avsedda för allmän reklam komma i fråga. På dessa platser ställs det dock mycket höga krav på skyltarnas kvalitet. Se allmänna reklamplatser.

Bygglovsplikt

Bildväxlande skyltar är bygglovspliktiga.

Reklamytor

Reklamfält för reklam som byts ut vid butik och kiosk

Kiosker och små närbutiker och liknande försäljningsställen har ofta en rik flora av skyltar vid sin verksamhet, som innehåller löpsedlar, varureklam, spelinformation m.m. Dessa reklamsamlingar saknar bygglov och skulle inte heller kunna få lov p.g.a. sitt skräpiga utseende med dålig anpassning till omgivningen.

I bygglov kan beslutas om ett avgränsat fält där små skyltar och reklamanordningar kan bytas ut och förnyas utan att det krävs separat lov för var och en.

Detta reklamfält blir genom bygglov specificerat till storlek och material så att skyltningen blir anpassad till stadsbilden och byggnaden.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Det är lämpligt att i lov besluta om ett fält vid en verksamhet som har behov av att visa mycket reklam som byts ut ofta. Detta fält ska anpassas till byggnadens och stadsbildens krav. Fältet ska vara tydligt avgränsat, gärna inramat.

Att tänka på

All tillfällig reklam till verksamheten ska finnas inom detta fält, även om det kan betyda att reklamen behöver begränsas.

Bygglovsplikt

Genom att besluta om bygglov för reklamfältet behövs inte lov för varje enskild reklamkampanj.

Reklamtavlor, obelysta samt utifrånbelysta (affischtavlor) och inifrånbelysta mot fasad eller fristående (bl.a. reklamvitriiner).

Med reklamtavlor menar vi affischpelare, reklampelare, obelysta och belysta stortavlor med klistrade reklambudskap, stortavlor med belysning inuti och med reklamen bakom glas och andra liknande tavlor. Gemensamt för reklamtavlor är att de har skiftande, utbytbara,

reklambudskap som inte är rörliga. Utseendet varierar med affischerna, det som är fastställt är var de sitter och utformningen av ”ramen”.

Reklamtavlor innehåller allmän kampanjinformation, varureklam. Varureklamen kan ha anknytning till verksamhet på platsen eller vara fristående varureklam.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Reklamtavlor skiftar i kvalitet. De som är gjorda för pappersaffischer, med eller utan utifrånbelysning, är svåra att finna lämpliga platser för. De kan sällan uppfylla kraven i plan- och bygglagen. På tillfälliga plank kan det vara möjligt, i vissa lägen. Andra platser kan finnas inom områden där stadsbilden är utan kulturhistoriska eller konstnärliga värden. För inifrån belysta reklamtavlor med hög bildkvalitet kan det finnas fler platser som kan bedömas lämpliga.

Skyltar i trafikmiljöer är en fara för trafiksäkerheten.

Att tänka på

Belysning på och i skyltar kan verka störande för bostäder.

Fristående skyltar får inte placeras så de blir en fara för gångtrafik eller så att de är i vägen för renhållningsfordon.

Bygglovspflicht

Reklamtavlor m.fl. kräver bygglov

Bygglov för reklamtavlor som placeras på allmän platsmark kräver polistillstånd och markägarens tillstånd.

På grund av att reklamtavlor för uppklistring av pappersaffischer har en tillfällig karaktär som inte uppfyller plan- och bygglagens krav kan dessa oftast inte ges permanent bygglov. Därför är det bäst om ansökan för denna typ av skyltar avser tidsbegränsat bygglov. Sådant lov kan endast beviljas om sökanden begär det.

Byggplatsskyltar

I samband med olika byggnationer sätts ofta upp en skylt med information om vad som är på gång att byggas och vilka som deltar i projektet m.m. s.k. byggplatsskyltar.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Eftersom dessa skyltar är tillfälliga och placeras i direkt anslutning till en byggarbetsplats, ställs inte så höga krav på utformningen.

Att tänka på

Belysning på och i skyltar kan verka störande för bostäder.

Skyltar i trafikmiljöer får inte utgöra fara för trafiksäkerheten.

Skyltarna måste vara stabilt förankrade.

Bygglovsplikt

Byggplatsskyltar på tillsammans högst 15 kvm, i omedelbar anslutning till eller på arbetsplatsen, kan ingå i beslut om bygglov eller i beslut om kontrollplan om sökanden eller byggherren begär det.

För byggplatsskyltar ges inte permanent bygglov. Därför ska ansökan för byggplatsskyltar avse tidsbegränsat bygglov. Sådant lov kan dock endast beviljas om sökanden begär det.

Skivskyltar

Med skivskyltar menas skyltar i form av en skiva som monteras mot fasad. De tillverkas antingen som en hel plåt med text i färgad plastfolie eller separata bokstäver (reliefer) urfrästa ur plåten som lackeras. Kan även tillverkas i andra material såsom glas. Belysning kan utföras med strålkastare, ljusramp med lysrör eller markplacerade strålkastare för stora ytor. Vissa skivskyltar monteras mot fasaden med distanser.

Skivskyltar är billiga, lätta att sätta upp. De täcker bakomliggande fasad. Det är lätt att göra småskalig text och små bilder. Om de är belysta så finns ljuskällan utanför skylten.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Stora skivskyltar kan vara svåra att anpassa till byggnaden och de är inte lämpliga på platser där man ställer större krav på form och färg, eftersom de inte kan formges i någon större utsträckning.

Stora skivskyltar är olämpliga på hus med stort kulturhistoriskt värde och inom områden med stora kulturhistoriska värden.

En skivskylt bör placeras mellan avgränsningar på fasaden i form av t.ex. fasadpelare. Val av bakgrundsfärg på skivan är mycket betydelsefullt för skyltens anpassning till byggnaden och för en god helhetsverkan. Texten/bilden ska synas och inte bakgrunden. Därför är det, i de flesta fall, lämpligt med ljus text mot mörk bakgrund.

Det är lättare att acceptera skivskyltar inom områden utan speciella arkitektoniska och kulturhistoriska värden.

Skyltar på samma byggnad bör samordnas med t.ex. samma bakgrundsfärg.

Att tänka på

Tänk på att det finns risk för bländning från armaturerna och att armaturerna kan bli mycket dominerande. Även ytan kan bli bländande om den utgörs av ett blankt material som reflekterar olämpligt placerade armaturer.

Bygglovsplikt

Skivskyltar är bygglovspliktiga, med undantag av så kallad bygglovsfri skylt

Skyltar fristående från byggnad

Trottoarpratare, vippskylt eller sandwichskylt.

Med trottoarpratare, vippskylt resp. sandwichskylt menas en typ av skyltar som ställs lösa utanför affärer eller andra verksamheter, på gräsmattor, trottoarer eller andra ytor.

Detta gäller!

Inte många vet om det - men alla de skyltar som finns utställda på trottoaren utanför butiker och restauranger i Stockholm är olagliga. De är inte tillåtna därför att de bl.a. orsakar problem för synskadade och andra funktionshindrade samt för renhållningsfordon. Som alternativ rekommenderas överdagensskylt som beskrivs på stadens webbplats.

Fristående reklamytor

Till fristående reklamytor räknas affischpelare, reklampelare, obelysta och belysta stortavlor med klistrade reklambudskap, stortavlor med belysning inuti och med reklamen bakom glas, reklamvittriner, andra liknande tavlor som står fristående från byggnad. Se reklamytor.

Orienteringsskyltar

Med orienteringsskylt menar vi en gemensam skylt som sätts upp för att vägleda till olika verksamheter inom ett område.

Orienteringsskyltar underlättar för transporter och besökande att hitta. God vägskyltning minskar behovet av hänvisningsskyltar.

Orienteringsskyltar innehåller ofta en karta över området, olika verksamhetsnamn, pilar, adresser m.m.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Företagshänvisningsskyltar inom verksamhetsområden samordnas i form av orienteringsskyltar/informationstavlor.

Hänvisningsskyltar som inte ingår i en samordnad skyltning blir i de flesta fall olämpliga för stadsbilden och medges endast undantagsvis.

Antalet skyltar utmed Stockholms infarter bör begränsas till vad som krävs för att besökare och turister enkelt ska finna nödvändig information. Överflödiga och störande skyltning ska inte förekomma. Skyltar längs infarterna ska ges en enhetlig utformning som integreras i den omgivande miljön. Detta gäller vägmärken, kommunens skyltar samt kommersiell skyltning.

Om många enstaka hänvisningsskyltar skulle sättas upp inom ett område utan samordning är det risk för ett det ger ett skräpigt intryck och detta kan t.o.m. försvåra möjligheterna att hitta.

Att tänka på

En samordnad, välformad, orienteringsskylt vid ett områdes entré kan vara bra för områdets identitet och vara ett tillskott för miljön.

Informationen på orienteringsskylten bör vara kortfattad, mycket text försvårar läsbarheten.

Bygglovsplikt

Orienteringsskyltar kräver bygglov.

Bygglov för orienteringsskyltar som placeras på allmän platsmark kräver polistillstånd och markägarens tillstånd.

Reklamflaggor på fristående flaggstänger

Reklamflaggor på fristående flaggstänger är dukar med reklamtryck som sitter på flaggstänger som står på marken och inte på någon byggnad (inte nationsflagga). Reklamflaggor är lätt att sätta upp och ta ner, samt fodrar skötsel så att de håller sig fräscha. De placeras ofta i grupp.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Längden på flaggstången, storleken på flaggan och placeringen anpassas till platsen. Flaggor placeras där de inte stör boende eller trafik.

Att tänka på

För att komma till sin rätt bör flaggor placeras i öppna stads- eller landskapsrum. Flaggdukar åldras relativt fort och bör naturligtvis bytas ut då den blivit smutsig eller blåst sönder.

Bygglovsplikt

Enligt vår tolkning kan en flagga som är mindre än 1,5m² sättas upp utan bygglovsprövning. Många flaggor på samma ställe, fler flaggstänger än tre, s.k. flaggborg, bedöms vara bygglovspliktiga skyltar oavsett storlek på flaggorna.

Flaggor som tas ned varje dag är inte bygglovspliktiga.

Själva flaggstången är inte bygglovspliktig.

Bygglov för reklamflaggor som placeras på allmän platsmark kräver polistillstånd och markägarens tillstånd.

Stolpskyltar

En stolpskylt är en hög skylt som står fritt och som har sin egen bärande konstruktion. Konstruktionen kan både vara med en synlig stolpe eller att skyltarna i sig själva formar en stolpskylt.

Stolpskyltar kan användas till att samla olika sorters allmän reklam eller vara reklamplats för en verksamhet, köpcentra, produkt eller dyl.

Stolpskyltar förknippas oftast med storskaliga miljöer t.ex. bensinmackar, industriområden och affärscentrum. De har ofta permanenta reklambudskap som vänder sig till trafikanter.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Stolpskyltar placeras inom fastigheten som verksamheten tillhör. Skyltar på allmän mark vid infarter o liknande kan endast godtas när informationen på skylten har allmänt intresse t.ex. för att visa ett närliggande centrum eller en stadsdel med många verksamheter.

Stolpskyltar är inte lämpliga inom kvartersstaden då de oftast är främmande för denna typ av stadsbild.

En stolpskylts lämplighet bedöms mot hela det område varifrån den blir synlig. Den får inte t.ex. bli störande från ett kulturhistoriskt värdefullt område.

Att tänka på

Om konstruktionen som bär upp stolpen utformas på ett vackert sätt förhöjs det estetiska värdet.

Skyltarna får inte stå skymmande för trafikanter, inte ha störande ljus och informationsmängden anpassas till platsen.

Bygglovsplikt

Stolpskyltar är bygglovspliktiga. Här krävs också polistillstånd och markägarens tillstånd

Skyltar med fristående bokstäver/figurer

Fristående bokstäver är bokstäver utan bakgrund som fästes så att fasaden syns runtom bokstäverna.

Neonskyltar, diodskyltar, fiberoptik, och liknande skyltar

Med ovanstående skyltar menas reklamskyltar upplysta av neonrör, dioder, fiberoptik, eller liknande. Ljuskällan kan vara både synlig eller liggande i ”lådor” formade som bokstäver eller figurer.

Det är oftast en neonskylt som är mest iögonfallande och speciell tack vare neonets formbarhet och olika lysfärger. På senare år har andra ljuskällor tillkommit som kan ge skyltar av liknande kvalitet, diodskyltar, fiberoptikskyltar t.ex.

Dioder har små dimensioner och god ljusstyrka vilket gör dessa speciellt lämpliga vid t.ex. framställning av komplicerade varumärkesskyltar. Dessa skyltar är vanliga som butik- och verksamhetsreklam, både nya och äldre.

På allmänna reklamplatser utförs skyltarna ofta i neon och liknande, då dessa skyltar kan utformas så att de uppfyller de högt ställda kvalitetskraven för dessa platser.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Neon passar i de flesta miljöer utom på vissa gamla kulturhistoriskt värdefulla byggnader eller i vissa gamla kulturhistoriska miljöer. Dioder och fiberoptik kan, på grund av sina moderna uttryck, passa i något färre miljöer än neon.

Bakgrunden bör helst utgöras av byggnadens fasad eller dyl. I de fall, där detta inte går, bör bakgrundsskivan minimeras och samtidigt anpassas till bakomliggande fasad i ljushet och kulör.

Att tänka på

Färgat ljus som lyser in i bostäder upplevs som störande. Eventuell risk för bländning måste uppmärksammas.

Om budskapen är rörliga, kan de dra till sig uppmärksamheten på ett sätt som är olämpligt i vissa trafikmiljöer.

Bygglovsplikt

Neonskyltar m.fl. skyltar som beskrivs ovan är bygglovspliktiga, med undantag av så kallad bygglovsfri skylt

Skyltar med icke lysande, fristående bokstäver eller figurer

Här avses skyltar i form av utskurna bokstäver eller figurer som fästs mot fasaden. Bokstäverna är gjorda i någon form av skivmaterial och bokstäverna/figurerna lyser inte. Bokstäverna/figurerna sätts upp antingen direkt mot bakgrunden eller med distanser. Denna typ av skyltar som är vanlig som butiks- och verksamhetsreklam uppfattas oftast som harmonisk med byggnaden.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Många gånger kan denna typ av skylt utformas så att den på ett varsamt sätt samspelar med historiska byggnader eller miljöer. Bakgrunden bör helst utgöras av byggnadens fasad eller dyl. I de fall där detta inte går bör bakgrundsskivan minimeras och samtidigt anpassas till bakomliggande fasads ljushet och kulör.

Att tänka på

Fasaden kan behöva lagas när skylten tagits ned. Om skyltarna förses med belysningsarmaturer så måste man vara uppmärksam på att ljuset inte blir störande och armaturerna inte blir dominerande i dagsljus.

Bygglovsplikt

Fristående bokstäver utan inbyggd belysning är bygglovspliktiga, med undantag av så kallad bygglovsfri skylt

Skyltar målade på fasad eller annan bakgrund

Målade skyltar direkt på fasad eller dylikt

Med målade skyltar menas att bokstäverna och figurerna målas direkt på fasadmaterialet. Målade skyltar är ofta obelysta eller så belyses de med fristående lampor.

Det är en billig skylt som dock ställer krav på fasaden, den bör vara fräsch och oskadad. Byte av skyltbudskap innebär ommålning. De innehåller butik- och verksamhetsreklam och kan i vissa lägen även innehålla allmän reklam.

Att tänka på

Om skylten belyses så bör belysningsarmaturerna vara mycket diskret utformade, annars kan de bli dominerande.

Bygglovsplikt

Skyltar målade på fasad kräver bygglov

Paraboler, markiser, jalousier, stöldskydd och liknande med omfattande reklambudskap

Paraboler, markiser, jalousier, stöldskydd och liknande med omfattande reklambudskap blir "skyltar" när reklambudskapet är dominerande på anordningen.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Denna form av skylt bedöms enligt liknande skyltanordningar beskrivna i detta program, d.v.s. parabol på tak är takskylt, markis är en volymbildande skylt m.m.

Bygglovsplikt

Parabol med reklam som upptar max $\frac{1}{4}$ av parabolens yta räknas inte som skylt. Markiser med liten text på det s.k. "fladdret" räknas inte som skylt. Jalousier räknas inte som skylt när storleken på textytan blir mindre än $0,2 \text{ m}^2$, se reklamytor. Paraboler, markiser och jalousier kan dock vara bygglovspliktiga i de fall där det blir en avsevärd fasadändring genom att dessa sätts upp.

Skyltar som står ut från fasad respektive står på tak

Flaggskyltar

Flaggor av duk, se egen rubrik.

Med flaggskylt menas skyltar monterade vinkelrät mot fasad och som utförs i oböjligt material. Flaggor som görs i duk finns under "Reklamflaggor på fasad och på byggnads tak" nedan.

Flaggskyltar kan vara fast monterade mot fasad eller skärmtak eller vara hängande i konsoler. De som hänger i konsol och är rörliga, kallas ibland pendelskyltar. (Flaggskyltar har sin början då köpmännen och hantverkarna hängde ut varuprover utanför sin lokal på en stång). Flaggskyltar utformas på olika sätt, de kan bl.a. vara en målad tunn skiva, ljuslåda, neonskylt. De finns både med och utan belysning. Belysningen kan utformas på olika sätt, inre belysning, belysning från neonrör ovanför, belysning med strålkastare på arm, s.k. svanhals.

Flaggskyltar syns från sidan och är synliga utefter gatan. Det är lätt att sätta upp dem.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Storleken på skylten anpassas till platsen, gaturummets bredd och höjd samt fasadens formspråk m.m. Skylten placeras med underkant minst 3 meter ovanför gatan, samtidigt som den bör skjuta ut maximalt 1,2 meter från fasad och ha en största skyltyta om $1,0 \text{ m}^2$. Skylten placeras "inne" på fasaden, inte i hörn, och i ett läge som samspelar med fasadens arkitektur.

Angränsande verksamheters skyltning samordnas.

För gatubilden är det lämpligast med bara en flaggskylt per butik, om inte butiken ligger i ett gathörn, då en skylt mot vardera gatan accepteras.

Flaggskyltar kan i vissa sammanhang motverka en god helhetsverkan genom att de blir så påtagligt synliga i t.ex. ett trångt gaturum.

Armaturer till skyltbelysning placeras så att de inte innebär fara eller utgör hinder. Tunn ljusramp i överkant rekommenderas. Strålkastare på armar undviks.

På flaggskyltar i form av lådor med belysning inuti bör texten vara lysande och bakgrunden inte vara vit. (Denna typ av skylt passar inte i alla miljöer.) Höga vertikala skyltar undviks då den svenska bokstavstypografin är avsedd för horisontal placering och blir svåräst om bokstäverna placeras under varandra. Det blir mer lättläst om texten vrides 90 grader, men då ser det lätt underligt ut.

Flaggskyltar har stort användningsområde och kan med rätt utformning i många fall även sättas i historiska miljöer

Att tänka på

För många flaggskyltar kan motverka sitt eget syfte och t.o.m. skymma för varandra. Flaggskyltar med belysning kan lätt bli störande för boende i våningen ovanför. Var överhuvudtaget vaksam för bländningsrisken.

Bygglovsplikt

Flaggskyltar kräver bygglov, med undantag av så kallad bygglovsfri skylt.

Plogskyltar och andra volymbildande skyltar på fasad samt skyltar som bildar t.ex. tak över entréer

Den enklaste volymbildande skylten är en plogskylt, som består av två skyltar som sätts mot varandra så att de bildar en ”plog” ut från fasaden. Andra volymbildande skyltar är skyltar som står ut från fasad genom att t.ex. bilda en båge, vertikalt eller horisontellt eller någon annan slags volym som adderas till fasaden för att bilda skylt. Volymbildande skyltar är synliga från sidan.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Denna typ av skyltar lägger till ett nytt formelement till byggnaden. Det är ofta svårt att göra det på ett för byggnaden lämpligt sätt. Volymbildande skyltar blir ofta väl synliga och dominerande i stadsrummet samtidigt som de kan bli dominerande över andra skyltar efter gatan. Med volymbildande skyltar kan det därför bli svårt att uppnå en god helhetsverkan.

Att tänka på

Volymbildande skyltar riskerar oftare än plana skyltar att störa omgivningen genom ljus och skymd utblick.

Bygglovsplikt

Volymbildande skyltar kräver bygglov.

Takskyltar

Med takskylt avses skylt som finns på en byggnads tak eller ovanför byggnadens taklist. Skyltar placerade mot ventilationsutrymmen och andra takdetaljer som bakgrund räknas naturligtvis till takskyltar

Takskyltar har i storskaliga miljöer ett stort uppmärksamhetsvärde

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Stockholms taklandskap utgör en del av stadens silhuett, som det är angeläget att värna. Staden är därför mycket restriktiv beträffande skyltar som placeras ovanför en byggnads taklist. Inom den slutna kvartersstaden, har takskyltar tillåtits endast i undantagsfall och då mot bakgrund av brant sluttande tak, fläktrum etc. och detta förhållningssätt gäller fortfarande.

I rätt sammanhang kan dock takskyltar bidra till försköning av stadsbilden, när de görs på ett estetiskt tilltalande sätt och i ett begränsat antal.

Längs vägar, på trafiksäkert avstånd, kan takskyltar tillåtas på bensinstationer, låga försäljningshallar o andra utsträckta byggnader. Även ovan kontors- och industrihus samt vid vissa större centra kan takskyltar i storskaliga landskap tillåtas, t.ex. skyltar i form av centrumets varumärke. (Alla storskaliga landskap är dock inte lämpliga för takskyltar.)

”Lykteffekt” ska eftersträvas, inte att skyltningen visuellt bildar en extra våning. Sitter många olika verksamheter i samma hus kan man, för att uppnå lykteffekt, samlas runt en gemensam skylt t.ex. namn på byggnaden eller namnet på den största verksamheten.

Takskyltar ska ha en utformning av hög konstnärlig och teknisk kvalitet med friliggande bokstäver eller fria konturer, företrädesvis neonskyltar eller liknande kvalitet. Befintliga områden som inte har takskyltar sedan tidigare ska behandlas med fortsatt försiktighet angående takskyltning. Stadsbyggnadsnämnden prövar var takskyltar kan tillåtas respektive är främmande med hänsyn till stadsbildens eller landskapets karaktär.

Bygglovsplikt

Takskyltar kräver bygglov.

Reklamflaggor på fasad och på byggnads tak

Med reklamflaggor menas flagga av duk som sitter på flaggstång och som har reklamtryck (d.v.s. inte nationsflagga).

Reklamflaggor är lätt att sätta upp och ta ner, samt fodrar skötsel så att de håller sig fräscha. Flaggor används ofta för att göra reklam för verksamheter som finns i lokaler ovanför bottenvåningen.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Längden på stången, storleken på flaggan samt placering anpassas till platsen. Flaggstångens längd anpassas till gaturummets bredd och höjd, stången bör dock aldrig nå mer än 1/6 av gatans bredd.

Flaggstång placeras i läge som samspelar med fasadens formspråk och inte nära hörn. Flaggor samordnas med angränsande byggnaders skyltning. Flagga placeras så att den med hela sin yta sitter högre än 2,5 m över gångbana och högre än 4,5 m över körbana

För att komma till sin rätt bör flaggor placeras i öppna gaturum och i begränsat antal.

Att tänka på

Flaggdukar åldras relativt fort och bör naturligtvis bytas ut då den blivit smutsig eller blåst sönder.

Bygglovspflicht

Enligt vår tolkning kan en flagga som är mindre än 1,5m² sättas upp per verksamhet utan bygglovsprövning. Om flaggorna är mindre än 0.25 m² får flera sättas upp utan bygglov.

Flaggor som tas ned varje dag är inte bygglovpliktiga. En reklamflagga som är liten i förhållande till byggnadens höjd och storlek, är inte bygglovpliktig uppe på stång på byggnadens tak.

Skytllådor

Med skytllådor (ljuslådor) menas skyltar i form av lådor som har invändig belysning och som är monterade mot fasad. Reklambudskapet finns på frontskivan.

Den vanligaste och enklaste skytllådan har en genomskinlig frontskiva, vit med färgande bokstäver/figurer eller färgad skiva med vita eller färgade bokstäver/figurer, allt belyst av bakomliggande lysrör. En annan form har utsågade bokstäver/figurer i lådans för övrigt ogenomskinliga front. Här kommer endast bokstäverna bli lysande av de bakomliggande lysrören. Texten/figurerna kan antingen vara helt platta eller bilda relief.

Skytllådor är billiga, permanenta skyltar som är lätta att sätta upp. Det går att göra småskalig text och små bilder på dem. De är lätt att byta utseende på, bara att byta ut lådfronten.

Vår tolkning av hur dessa skyltar uppfyller plan- och bygglagens krav

Skytllådor kan vara svåra att anpassa till byggnaden eftersom de inte kan formges i någon större utsträckning. De är inte lämpliga på platser där man ställer större krav på form och färg.

Skytllådor är olämpliga på hus med stort kulturhistoriskt värde och inom områden med stora kulturhistoriska värden.

Skytllådor kan accepteras i gatuplanet och inom områden utan speciella arkitektoniska och kulturhistoriska värden.

Att tänka på.

Skyltar på samma byggnad bör samordnas med t.ex. samma bakgrundsfärg.

Bäst är om ljuslådan inte är utanpåliggande utan fälls in i fasaden. Den bör placeras mellan avgränsningar i sidled i form t.ex. av fasadpelare. Tecknen bör lysa och inte bakgrunden. Därför är det lämpligt med ljus text mot mörk bakgrund, eller utskuren text i tät låda. Ljusa bakgrunder förstärker lådkaraktern och är ofta påträngande i kvällsljus.

Belysningen från skyltlådan får inte störa omgivningen

Bygglovsplikt

Det krävs bygglov för att väsentligt ändra en skylt. En skylt som har bygglov kan dock ersättas med en ny snarlik skylt, t.ex. fronten byts mot en ny front i samma kulör och enbart texten ändras, utan nytt lov. Om du är tveksam om bygglov krävs kontakta stadsbyggnadskontoret innan den nya skylten sätts upp.

Vepor och banderoller

Banderoller

En banderoll är långsmal tillfällig reklamskylt som tryckts upp på en duk av tyg, plast eller liknande material. Den placeras oftast direkt mot en fasad eller över en gata.

Typiskt för banderollerna är att de är tillfälliga, inte permanenta, lättuppsatta, kan se ut hur som helst och åldras förhållandevis snabbt. När många banderoller placeras över en gata har de stor påverkan på gaturummet/stadsrummet.

Banderoller kan innehålla evenemangsreklam, allmän varureklam, kampanjinformation, information om verksamhet o. dyl. (lokaler att hyra t.ex.), evenemang på kulturinstitutioner och liknande,

Vår tolkning av hur banderoller uppfyller plan- och bygglagens krav

Banderoller är inslag i stadsbilden som bara kan accepteras tillfälligt eftersom de sällan kan uppfylla kraven i plan- och bygglagen.

Banderoller som placeras över en gata ska ha anknytning till verksamheter eller arrangemang som har med platsen att göra.

Banderollens placering anpassas till husets arkitektur, d.v.s. på plana fasadytor, fria från fönster och dekorationer och fasaden ska synas på alla sidor om banderollen.

Över gata placeras banderoller så att de är minst 4,5 meter över gatan på den lägsta punkten.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader bör inte användas som bakgrund för banderoller. På speciella byggnader kan budskap angående pågående tillfälliga aktiviteter inom byggnaden, som är av allmänt intresse, accepteras.

Banderoller är inte lämpliga inom områden av riksintresse för kulturminnesvården eller vid stadens front mot vattnet eller kulturhistoriskt värdefulla områden i övrigt.

Inom områden med ringa kulturhistoriskt eller konstnärligt värde kan lov för banderoller beviljas i större utsträckning.

Banderoller på bostadshus blir en olägenhet för de boende när de placeras över fönster och balkonger. Huruvida det kan anses som en olägenhet vid placering över fönster på arbetsplatser prövas av stadsbyggnadsnämnden från fall till fall.

Banderollerna får inte vara lättantändliga och inte sitta över fönster och liknande som är utrymningsväg.

Banderoller är av sin natur gjorda för tillfälliga kampanjer varför långa tider med samma budskap inte bör bli aktuellt. En tid om 14 dagar till 4 veckor och därefter nedtagning. Tiden mellan två kampanjer på samma plats ska vara minst dubbla bygglovstiden. Banderoller på kulturinstitutioner får sitta uppe under tiden det annonserade evenemanget pågår.

Att tänka på

Banderoller enbart med budskapet "lokaler att hyra" är vanligtvis tråkiga och av litet allmänt intresse. De bör därför inte förekomma. Många "lokalhyresbanderoller" i en stad eller inom ett område ger en dålig "helhetsverkan".

Banderoller som inte är ordentligt uppspända ger ofta ett sorgligt intryck.

Ljud från fladdrande banderoller kan uppfattas som störande.

Bygglovsplikt

På grund av banderollernas tillfälliga karaktär kan de inte ges permanent bygglov. Därför är det bäst om ansökan för denna typ av skyltar avser tidsbegränsat bygglov. Sådant lov kan dock endast beviljas om sökanden begär det.

Vepor, reklam på stora fasaddukar

Med vepor menas, stora fasaddukar med reklam eller information.

Vepor trycks upp på en duk av väv, plast eller liknande material. De placeras oftast direkt mot en fasad eller mot byggnadsställningar.

Typiskt för veporna är att de är tillfälliga, inte permanenta, kan se ut hur som helst, har stor påverkan på stadsmiljön, kan skymma fulheter som byggnadsställningar och att de åldras förhållandevis snabbt.

Vepor kan innehålla allmän varureklam, kampanjinformation, information om verksamhet, reklam för kulturevenemang och liknande,

Vår tolkning av hur vepor uppfyller plan- och bygglagens krav

Vepor kan nästan aldrig uppfylla utformningskraven i Plan- och bygglagen.

Den enda möjligheten att bevilja lov för vepor är därför tidsbegränsat bygglov under en kort period. För att ett tidsbegränsat bygglov ska vara möjligt att bevilja måste åtgärden svara mot ett tillfälligt behov och åtgärdens provisoriska karaktär måste framstå som reell. Detta innebär att tidsbegränsat bygglov inte kan ges till allmän reklam om en varaktigt pågående verksamhet.

Veporna ska därutöver i någon mån uppfylla PBL:s utformningskrav.

Vepor som innehåller reklam för annat än verksamheter på platsen, s.k. allmän reklam, kan endast bli aktuella på de i skyltprogrammet utpekade allmänna reklamplatserna samt på

byggnadsställningar. Skyltarna på de allmänna reklamplatserna har dock särskilt höga krav på utformningen, krav som vepor inte kan uppfylla.

Vepor kan få lov om de sätts på byggnadsställningar och liknande som endast finns under en begränsad tid. De kan försköna fasaden under byggnationen.

På andra platser kan vepor, med annons för ett verksamhetsanknutet tillfälligt behov, få lov för tillfällig åtgärd, som t.ex. kulturarrangemang eller nyöppnad butik.

Vepan ska anpassas till husets arkitektur. De bör placeras på plana fasadytor, fria från fönster och dekorationer. Den bakomliggande byggnaden bör synas på alla sidor om vepan. Ofta uppkommer en skalmässig krock mellan detaljerade fasader och de storskaliga dukarna som motverkar en god helhetsverkan.

Kulturhistoriskt värdefulla byggnader bör inte användas som bakgrund för vepor.

Vepor är inte lämpliga inom områden av riksintresse för kulturminnesvården eller vid stadens front mot vattnet eller kulturhistoriskt värdefulla områden i övrigt.

Inom områden med ringa kulturhistoriskt eller konstnärligt värde kan lov för vepor beviljas i större utsträckning.

Vepor på bostadshus blir en olägenhet för de boende när de placeras över fönster och balkonger. Huruvida det kan anses som en olägenhet vid placering över fönster på arbetsplatser prövas av stadsbyggnadsnämnden från fall till fall

Vepor med budskapet ”lokaler att hyra” är vanligtvis av litet allmänt intresse. De bör därför inte förekomma. Många ”lokalhyresvepor” i en stad eller inom ett område ger en dålig ”helhetsverkan”.

Belysning av vepor inom bostadsområden bör utföras med stor restriktivitet. Skyltars ljus ska inte störa boende eller trafikanter. På bl.a. bostadshus är därför belysning olämplig liksom om bostadshus finns på motsatt sida av gata/plats.

Hur länge?

Vepor är av sin natur gjorda för tillfälliga kampanjer varför långa tider för samma budskap inte blir aktuellt. En tid om 14-28 dagar och därefter nedtagning kan vara lämpligt. Tiden mellan två kampanjer på samma plats ska vara minst dubbla bygglovstiden. På byggnadsställningar kan de sitta uppe så länge fasadarbetet pågår.

På kulturinstitutioner kan lämplig tid vara så länge som annonserat evenemang pågår dock max 6 månader.

Att tänka på

Materialet i veporna får inte vara lättantändligt och veporna får inte sitta över fönster och liknande som är utrymningsväg.

Vepor belyses ofta med armaturer som har långa ”armar” ut ifrån fasad. Dessa kan vara mycket störande både p.g.a. att de bländar och att de är förfulande

Hänsyn måste tas till boende och arbetande på motstående sida av gatan/platsen.

Storformatsreklamens har stor omgivningspåverkan. Den kan, även på långt avstånd, innebära att trafikanternas uppmärksamhet riktas från trafikområdet.

Bygglovsplikt

På grund av vepornas tillfälliga karaktär kan de inte ges permanent bygglov. Därför är det bäst om ansökan för denna typ av skyltar avser tidsbegränsat bygglov. Sådant lov kan endast beviljas om sökanden begär det.

Övriga skyltar

För skyltar som inte nämnts under rubrik, p.g.a. att typen inte fanns då programmet skrevs eller av annan orsak, gäller samma förhållningssätt till omgivningen och den byggnad som skylten sitter på.

Bygglov

Bygglov krävs när man ska bygga eller riva, men lov **krävs också när man ska sätta upp en skylt.**

Enligt plan- och bygglagen (PBL) krävs det bygglov för skyltning inom detaljplanelagt område, och detaljplan finns för så gott som all mark i Stockholm. Därför behövs bygglov för att sätta upp och väsentligt ändra skyltar. Detta gäller tillfälliga skyltar, permanenta skyltar, skyltar målade på fasad, större flaggor med reklam, stor reklam på markiser med mera.

Bygglov krävs även vid **flytt av en befintlig skylt** samt vid **avsevärd förändring av en skylt.**

Bygglov krävs **inte** för en **"Bygglovsfri skylt"** som beskrivs nedan. Inte heller behövs bygglov **när en skylt som har bygglov ändras till ett snarlikt utseende**, t.ex. fronten i en skyltlåda bytes mot en ny front i samma kulör och enbart texten ändras.

Om du är tveksam om bygglov krävs kontakta stadsbyggnadskontoret innan den nya skylten sätts upp.

Ansökan om bygglov

Ansökan om bygglov lämnas till Stadsbyggnadskontoret.

I ansökan ska följande ingå:

- **Ifylld ansökningsblankett.** (Finns på Stadsbyggnadskontorets expedition eller på stadens webbplats).
- **Situationsplan**, som visar var i kvarteret skylten sitter, skala 1:400. Situationsplan kan t.ex. grundas på ett kartutdrag som du kan beställa i vår kartbutik och som ingår i bygglovsavgiften.

- **Fasadritning** med den föreslagna skylten inritad, skala 1:100. Visa avståndet till mark, speciellt viktigt vid skyltar som sticker ut från fasad, **Detalj som visar** skylten och dess anslutning till byggnaden i plan och sektion, vad som lyser, material samt kulörer på skylten och anslutande fasad.
- **Ett fotografi** på fasaden där skylten ska sitta, samt ett fotografi där man ser närliggande fasader och annat av betydelse i omgivningen, underlättar handläggningen och gör att lovet kan beviljas snabbare än annars.

Bygglov innebär

Bygglov innebär att en prövning gjorts att en åtgärd (t.ex. sätta upp en skylt) är lämplig med hänsyn till fasaden och stadsbilden i enlighet med plan- och bygglagens krav (PBL).

Detta säger plan- och bygglagen

3 kap 1§ ...lämpligt med hänsyn till stads- eller landskapsbilden och naturvärdena på platsen /.../ yttre form och färg som är estetiskt tilltalande, lämplig för byggnaderna som sådana och som ger en god helhetsverkan.

3 kap 2§ ...placeras och utformas så att de eller deras avsedda användning inte inverkar menligt på trafiksäkerheten eller på annat sätt medför fara eller betydande olägenhet för omgivningen...

Stadsbyggnadskontoret har bedömt om åtgärden kunde tillstyrkas eller avstyrkas. Komplicerade ärenden, däribland alla avslagsärenden, går till stadsbyggnadsnämnden för beslut. Övriga ärenden beslutas på delegation, d.v.s. av tjänstemän på uppdrag av stadsbyggnadsnämnden.

För att du ska få sätta upp din skylt på en fastighet som du inte äger krävs även tillstånd av fastighetsägaren. Ta därför kontakt med fastighetsägaren innan du startar ditt skyltprojekt.

Tidsbegränsat lov/uppreat lov av säsongskaraktär

Tidsbegränsat lov kan beviljas, på sökandes begäran, om åtgärden avses pågå en begränsad tid. Det tidsbegränsade lovet kan lämnas för högst 5 år med möjlighet till förlängning med högst 5 år; sammanlagt högst 10 år. För skyltar brukar dock avsevärt kortare tider komma i fråga. När tiden löpt ut ska den tillfälliga åtgärden vara borttagen eller ha upphört.

Behöver en skylt sättas upp periodvis, exempelvis under sommarsäsong, kan ett lov ges för samma skyltning utan ny prövning under två eller flera år i följd, om lovet utnyttjas inom ett år från det att åtgärden senast avslutats.

Vilka typer av skyltar/reklam behöver bygglov?

”Bygglovsfri skylt”

Om man sätter upp en skylt som är mindre än 0,2m² anser vi att den inte är lovpliktig under följande förutsättningar:

- max en 0,2 m² stor skylt per verksamhet,
- skylten sitter på en byggnad,
- skylten sitter på bottenplanet
- skylten skymmer inte viktiga detaljer på byggnaden,
- skylten är max 10 cm tjock,
- skyltytan för skylt med fristående bokstäver räknas inom en omslutande tänkt linje ,
- skylten är inte belyst.

Även för dessa skyltar är det bra om bakgrunden inte är vit utan helst liknar byggnadens kulör så att det är bokstäverna eller logotypen som syns.

Exempel på hur lovfria skyltar kan se ut. Måtten som anges på bilden är i cm.

Nedanför följer vår tolkning av vad som räknas som skylt, förutom ”vanliga” reklamskyltar, och som därför kräver bygglov inom detaljplanelagt område.

Typ av skylt eller liknande	Krävs bygglov?	
Affischtavla, fristående eller uppsatt på fasad, mur, plank el. dyl.	Bygglov	Se råd
Affischpelare	Bygglov	Se råd
Anslagstavla för affischer	Bygglov	Se råd
Affisch, riktvärde max stolek 0,2 m2 och inte på pelare eller tavla	Inte lovplikt	
Ballong, fast förankrad, med reklam	Bygglov	Se råd
Banderoll, vepa eller liknande på fasad, byggnadsställning och över gata	Bygglov	Se råd
Belysning på skyltar, (prövas normalt i samband med skyltlovet)	Bygglov	Se råd
Byggplatsskylt,(finns bygglov för bygget se under upplysningar i lovet, byggskylt)	Bygglov	Se råd
Elektronisk ljusreklamanläggning/tavla	Bygglov	Se råd
Flagga, nationsflagga, på stång och oberoende av placering	Inte lovplikt	
Flagga, reklam-, >1,5 m2, på stång och oberoende av placering, max 1	Inte lovplikt	Se råd
Flagga, reklam-, >1,5 m2, på stång och oberoende av placering	Bygglov	Se råd
Fordon, mobila byggnader eller luftballonger inte förankrade o. dyl. med reklam som inte är långvarigt uppställda.	Inte lovplikt	
Informations- och orienteringstavla över industriområde o.likn.	Bygglov	Se råd
Informationstavla med t.ex. turistinformation	Bygglov	Se råd
Ljusprojektion på fasad vid tillfälligt evenemang	Inte lovplikt	
Ljusprojektion på fasad , mer än 2 veckor	Bygglov	Se råd
Ljusprojektion på gångbana, trottoar el. liknande.	Inte lovplikt	
Markis/fällbar, som dras upp varje dag, vid butik etc., med mycket litet/enkelt firmanamn el. dyl	Inte lovplikt	Se råd
Markis/fällbar, som dras upp varje dag, vid butik etc., där markisen primärt är reklambärare	Bygglov	Se råd
Markis, fast monterad, med reklam (markis, fast monterad, kräver även lov enligt 3 §, se Ändring av byggnad)	Bygglov	Se råd
Målat reklambudskap, företagsnamn etc. på plank eller vägg	Bygglov	Se råd
Parabolantenn, reklamytan<1/4 av ytan (större än 1,1 m alltid bygglov)	Inte lovplikt	Se råd
Parabolantenn, reklamytan>1/4 av ytan	Bygglov	Se råd
Plastfilm i fönster som täcker mer än 1/3 av glasytan	Bygglov	Se råd
Reklamskylt, alla förekommande typer, fristående, på fasader, tak	Bygglov	Se råd
Rulljalusi med reklam, textytan större än 0.2 m2 (utan reklam se)	Bygglov	Se råd
Skylt placerad innanför fönster, mot gata eller väg, mindre än 0.2 m2	Inte lovplikt	

Skylt placerad innanför fönster, mot gata eller väg, större än 0,2 m ²	Bygglov	
Stolpskylt, skyltpylon	Bygglov	Se råd
Strålkastare med horisontell eller vertikal stark ljusspridning	Bygglov	
Trafik- och informationsskylt enligt vägmärkesförordningen	Inte lovplikt	
Vepa (se banderoll ovan)	Bygglov	Se råd
Väsentlig ändring av befintlig skylt	Bygglov	Se råd

Att tänka på

Genomgången av bygglovsplikten avser bara om ”skylten” är bygglovspliktig, inte byggnaden, planket, parabolen, rulljalusin m.m. som skylten sitter på.

Folie på fönster som inte bildar något budskap, utan bara är ett sätt att sätta igen fönstret, bedöms som fasadändring. Om fönstret täcks till mer än 30 % ska ansökan om bygglov för fasadändring göras.

Olaglig skyltning

Vad är olaglig skyltning?

Skyltar som, trots att de fodrar bygglov, satts upp utan lov inom detaljplanelagt område är olagliga.

Skyltar som inte har bygglov hänförs till vad som i dagligt tal kallas svartbygge. Det kan efter beslut av stadsbyggnadsnämnden medföra påföljdsavgifter och vitesföreläggande att ta bort det olovligt utförda.

Om den olovligt uppsatta skylten tas bort, innan ärendet beslutas i stadsbyggnadsnämnden, blir det inga påföljder.

Vem är ansvarig för skyltningen?

Fastighetsägaren är alltid ansvarig för vad som händer på fastigheten. Även om någon annan, t.ex. hyresgäst, sätter upp en skylt utan bygglov är fastighetsägaren ansvarig. Påföljder får oftast fastighetsägaren betala.

Du måste alltid ha fastighetsägarens tillstånd att sätta upp eller anordna en skylt.

Att tänka på

På offentlig plats krävs alltid polistillstånd, även för skyltar som inte behöver bygglov

Lagar och förordningar

Plan- och bygglagen, PBL

Plan- och bygglagen ligger till grund för bygglovsgivningen. Hela lagtexten finner du på www.notisum.se

Andra lagar och förordningar

Andra lagar och förordningar som berör skyltning: Ordningslagen, väglagen, lagen om särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning, allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun, Vägmärkesförordningen samt Vägverkets regler om vägmärken och trafik. Närmare information hur ovanstående lagar och förordningar lyder finns på www.notisum.se resp vägverkets hemsida www.vv.se

Allmänna lokala ordningsföreskrifter för Stockholms kommun

Markiser, flaggor och skyltar

9 §

Markiser, flaggor och skyltar får inte sättas upp så att de skjuter ut över en gångbana på lägre höjd än 3,0 meter eller över en körbana på lägre höjd än 4,50 meter. Fällbara markiser får dock placeras över gångbana med ett fritt höjdmått av 2,50 meter.

Uppsättande av banderoller, skyltar, dekorationer och reklamanordningar

10 §

Tillstånd krävs av polismyndigheten för att sätta upp banderoller, skyltar, dekorationer och reklamanordningar över offentlig plats.

Affisivering

11 §

Affischer, annonser eller liknande anslag får inte utan tillstånd av polismyndigheten sättas upp på sådana husväggar, stuprör, staket, stolpar eller liknande som vetter mot offentlig plats. Affisivering får inte heller ske på träd och kopplingskåp. Tillstånd av polismyndigheten behövs inte för att sätta upp anslag på tavlor, pelare eller andra liknande anordningar som är avsedda för detta ändamål. Inte heller krävs tillstånd av polismyndigheten för näringsidkare att sätta upp annonser och andra tillkännagivanden på byggnad där rörelsen bedrivs och som rör verksamheten.

12 §

De i 9.11 §§ angivna anordningarna får inte sättas upp så att de skymmer befintliga vägmärken, vägvisning och dylikt, eller på annat sätt är trafikfarliga, d v s placeras på räcken, stolpar o dyl så att det innebär en sikt försämring vid övergångsställen m m.